

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ושרקיה טינא. טח פניו בטיט כדי שלא יכירהו רב חסדא כאליו היה אדם אחד (א) מהם שנדר שלא ישא אשה כדי שיתיר לו דלפטר אילו היה מכירו לא היה מתיר לו: **מאן חכים למיעבד כי האי מילתא.** שקדק בך שהשילוא אשה קודם שישאל על נדרו כדי שיחול הנדר

תורה אור השלם
1. וְחִפְרָה הַלְבָנָה וּבִישָׁה הַחֲמִיה בִּי מִלֶּךְ זָּבִי אֲבֹתַי בְּהָר צִיּוֹן וּבְיִרְדְּשָׁלִים וְנָגַד יִקְרִי בְּכֹדֶר:
ישעיהו כד כג
מִפֶּן מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים וְלֹא תִעֲשִׂינָהּ יְדִיקָה תִרְשָׁקֶה:
איוב ה' ה'
3. אִישׁ בִּי יִהְיֶה נָדָר לִּי אִו הַשְׁבַּע שְׁבַעֲהָ לְאִסֵּר אֶסֶר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יִחַל דְּבָרוֹ כִּכְלֵי הַיָּצֵא מִפִּי יִעֲשֶׂה:
במדבר ג' ג'

עליו קודם שאלה דקסבר כרבי נתן דלמך לא יפר הואיל ולא חל הנדר כרבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דיינא (א) הכי נמי פליגי בשאלה. שאין נשאלין לחכם עד שיהא הנדר חל עליו: **דקסיב וחספה הלכנה.** (ב) והא וחספה למשמע אימתי הוי הפרה בזמן שחל צנה (ג) צנה היינו נדר. רבי נתן לטעמיה דלמך (ד) הנודר כאלו צנה צמה והמקיימו כו' והיינו חל צנה על צפן הנדר. ע"פ מסיפיה דקרא וחספה הלכנה וצושה החמה דלמך (ה) והיה אור הלכנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעמים וגו' דבהיה שעתא חפרה הנורא דהלכנה דעד השתא כי מלך ה' אצבות על ישראל ולא קודם שימלך וה"ה גבי נדר מתי חל עליה הוא דלמיפר ולא קודם שיחול: **דקסיב מפר מחשבות ערומים.** דמשמע מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ שלא חל הנדר עדיין: **אצל צנדרים שרץ שאלה לחכם דברי הכל אינו מתיר אלא** חל הנדר כדכתיב לא יחל נדרו דמשמע כל זמן שאין שם עשה צנוה אלא לדיבור בעלמא שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם והאי דרשינן מייניה (ה) הוא אינו מוחל אצל אחרים מוחלין כי בזמן שחל הנדר פאי אומר: **לימא מסייע ליה.** לרבי פאי דאילו בשאלה דברי הכל

הגרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושרקיה וכו' אדם אחד שנדר שלא יאכל וכו' מהם ממק: (ב) ר"ה דלמך וכו' והאי וחספה הכי משמע אימתי: (א) ר"ה וחי אמת וכו' ברישא ספ"ד וכו' מ"ה ומי ידע וכו' כלומר מאי נשאל על הראשון דקאמר סתמא הכי משמע או על חכם: (ד) ר"ה וחי אמת שאלו וכו' לרבינן על מירומה מצוי שאלו ברישא כלי"ו והד"א:

גליון הש"ס

נב' מאן חכים כעין זה חולקין דק קיב ע"פ:

פירושו הרא"ש

ושרקיה טינא. כי השטיט בגדיו לפי שאמרו בעגלת העולם ועח אחוה בטיט ואימיה לקמיה דרב חסדא שיתיר לו נדר: **מאן חכים למיעבד כי האי מילתא.** למעבד כי האי מילתא. שהטעמו לישא אשה כדי שיתיר לו נדרו: **מאן חכים למיעבד כי האי מילתא.** דקסבר רב אחא כרבי נתן: **דקסיב וחספה הלכנה ובישה החמה.** קימן בעלמא הוא ודריש וחספה כמו וחספה מתי יפר אחר שחל הניין כדלמרינן הנודר כאלו צנה צמה וכו' עממא דרבי נתן משום דכתיב ויפטר את נדרו אשר עליה נמתשה אישור שחול עליה: **דבתיב מפר מחשבות ערומים.** משמע מחשבה קודם שחל: **מאמר לא יחל נדרו.** וקמינן ליה ככל הו"א מפיו יעשה אחר שחל הנדר וכן לרבי עשה או אמרינן הוא אינו מוחל אצל אחרים כו':

אינו [מתיר] עד שיחול הנדר: **קונם שאינו נהנה לפלוני וכל מי ששאל עליו.** כלומר לא שאל על לשום חכם להמיר לי היא עלי קונם מה שאני נהנה לאותו חכם: **ואי אמרת.** דנשאלין לחכם עד שלא חל הנדר אי צעני למישאל על המודר צרישא מיתשיל אי צעני מיתשיל על חכם צרישא (א) מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע או על החכם או על מודר: **לימא מסייע ליה.** מהכא קונם שאני נהנה לפלוני דחל עליה נדר לאלתר והיינו נזיר לכשאשאל לחכם עליו: **נשאל על נדרו.** שחל עליו ואח"כ נשאל נמי על נדרו שלא חל עד שישאל עליו: **ואי אמרת נשאל.** לחכם נמי אע"פ שלא חל הנדר וכי היכי פליגי דבהפרה פליגי בשאלה וצדין הוא דלרבינן (ב) חל מירומה: **שאל צרישא.** דלחיל לחכם לישאל על מירומה מחילה ואחר כך על נדרו: למימרא

בהפרה פליגי נמי בשאלה: **דקסיב לא יחל נדרו.** למימרא דלא הוי ציה מעשה דדברו צבור בעלמא משמע ולא חלות הנדר: **ולעזין הלכה קיימיל כרבינן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דיחיד ורביס הלכה כרביס ועוד דר' עקיבא דלמך (לעיל פט.) דלמך איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ונתגרשה דיפר על כרחיך הכי סבירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דרסוינן צריש פרקינן צענין אס ארמך אס לא ארמך כרבינן שייכא וכדמצינא עלה דהיא (פ.) ד"ה ורבינן. (א) ע"פ דלמך רבא מאן חכים למיעבד כי האי לכו רב אחא אלמא קלסין משום דעבד כרבי נתן ויזין דקלסיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו ראהי היא דמשום דלפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה וכדמצינא לעיל וליכא למדחי כל הני ראיית משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדחיהה ודכמצינא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ צשתלתה נדרה צדבר שהיא עשויה לעצור על תנאה דומיא דאס עושה אני על פי אצבא ועל פי אצין דכיון שהיא מנערת אס לא תעשה לפניה כאלו עשתה דמי אצל תלתה תנאה צדבר שאינה עשויה לעצור עליו אינו מפר אלא אס כן חל הנדר והיינו דלמרינן צריש פרקינן**

ושרקיה טינא. כדי להראותו שהוא נרץ לצרות לאלתר לכנסו בגדיו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן דבהפרה פליגי נמי בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה דאין חכם מתיר אלא"כ חל הנדר ונהי דצמאי דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבינן דיחיד ורביס הלכה כרביס וכדבעינן למכתב קמן איהו לאפוקי נפשיה מפלוגתא הוא דעבד הכי. והאי דלא קאמר רבא קסבר מחלוקת דבהפרה אצל בשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אלא"כ חל הנדר וכדלמך רב פפי לקמן בסמוך לא תידוק מינה דמדלח אחר רבא הכי מכלל דלא סבר כרבי פפי דלימא דהיהא דרבי פפי הילכתא היא וכמו שנכתוב לפנינו בסמוך צ"ד ורבי נמי אפטר דהכי סבירא ליה והאי דלא אומר הכי משום דמהאי עובדא ליכא למידק כולי האי דנהי דודאי איכא למידק מינה דרבי אחא צר הו"א לא סבירא ליה כמאן דלמך לקמן מחלוקת דבהפרה אצל בשאלה דברי הכל חכם מתיר אף על פי שלא חל הנדר דלי הכי למה ליה לשציה מיכו ליכא למידק מינה דסבירא ליה דבשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אלא"כ חל הנדר דמנלן הא דלפטר דהי דסבירא ליה דבשאלה נמי פליגי לאפוקי נפשיה מפלוגתא עבד הכי. כך נראה דעייני ורואיני מי צכתו צפק: **רב פפי אומר מחלוקת דבהפרה וכו' דקסיב מפר מחשבות ערומים.** אלמא שייכא הפרה במחשבה צלצד דלכתי לא חיילא: **דקסיב לא יחל נדרו.** לא יעקור חלות [דצדין] ודייקין הא אחרים עוקרין אלמא אין חכם מתיר

לא חל הנדר: **נשאל על הראשון.** לא תהמודר ומתיר כך נאסר על החכם שמתירו ולפיכך חזר ונשאל עליו: **אי צעני על האי מפסול צרישא.** יך אלל חכם ויאמר אני הדרתי ראובן מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כשאשאל לפניו ועכשיו אני רואה לישאל לפני פלוני חכם ומתחרט אני על מה שאסרתיו צנהאמי ומדלח אפטר למעבד הכי ש"מ דאין חכם מתיר אלא אס כן חל הנדר: **ומי ידע הי קמא וחי צפרא.** הש"ס הוא דקא דחי למאן דמייית הך קייעתתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא כי קמי ראשון ושני לשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן צירע תחלה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו אחר"כ קרי ליה אחרון: **הא רבי נתן היא.** דמי ליה דבהפרה צעני שיחול הנדר וכל שכן בשאלה דכתיב לא יחל אצל לעולם אימא נך דרבינן כי היכי דפליגי שכן עוקרין אלמא אין חכם מתיר

לא חל הנדר: **נשאל על הראשון.** לא תהמודר ומתיר כך נאסר על החכם שמתירו ולפיכך חזר ונשאל עליו: **אי צעני על האי מפסול צרישא.** יך אלל חכם ויאמר אני הדרתי ראובן מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כשאשאל לפניו ועכשיו אני רואה לישאל לפני פלוני חכם ומתחרט אני על מה שאסרתיו צנהאמי ומדלח אפטר למעבד הכי ש"מ דאין חכם מתיר אלא אס כן חל הנדר: **ומי ידע הי קמא וחי צפרא.** הש"ס הוא דקא דחי למאן דמייית הך קייעתתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא כי קמי ראשון ושני לשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן צירע תחלה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו אחר"כ קרי ליה אחרון: **הא רבי נתן היא.** דמי ליה דבהפרה צעני שיחול הנדר וכל שכן בשאלה דכתיב לא יחל אצל לעולם אימא נך דרבינן כי היכי דפליגי שכן עוקרין אלמא אין חכם מתיר

סד א ב מ"י פ"ו מהל' שבוטות הל' ד' [טז] ופ"י מהל' נדרים הל"י"ב סמנ' לאחין רמב טו"ע וי"ד ס"י רמב ספ"ו ז' וס"י רלד ספ"י ט: סה ג ד מ"י פ"ו מהל' שבוטות שס סמנ' לאחין רמא טו"ע וי"ד ס"י רכט ספ"י ט:

תוספות

ושרקיה טינא. פי' טחו בטיט שלא יהיה מן העולם. א"כ יש לפטר שיקו כדי שלא יכירהו רב חסדא שהיה מתבייש על כח שלא קיים נדרו: **מאן חכים ב'ו'.** שלא היה רואה להמיר עד שהשילוא וזל הנדר: **ה"ב בשאלה.** דקסבר הלכה כרבי נתן: **דכתיב והפרה הלבנה.** פירש ה"ר אליעזר לא דעתו לפטר הכי משמע ליה מהכא ונראה דלסמינא בעלמא נקטיה הש"ס וחספה ברישה צינן האיסור נראה הוא המקיימו פאלו צנה צמה וקיימא בעלמא ועממא מסבירא במקום שאין אסירא לשון ה"ר אליעזר וית ספרים דגבקי ועמיה דרבי נדרה אסר דכתיב והפרה חסדא עליה דמשמע לחמך שיחול עליה הנדר יעיינו ועממא דרבינן משום דכתיב מפר מחשבות ערומים משמע שיחול קודם שיחול האיסור יפר וגם זה אומר ה"ר אליעזר דלוי אלל קיימא בעלמא משמע מחשבה קודם שיחול יפר ויבי נמי מצינן פקד הדר [ועיינן ע"ג:] ודלחא בתרע מלכא דלא מייית אלל קיימא בעלמא לומר דרבי יהודה צן צבא מתיר צעניס ואע"פ דלוי קתמא האי עממא דר' יהודה צן צבא: **קונם שאני נהנה לפלוני וכו' שאשאל לחכם עליו.** גם לחכם שאשאל עליו אישכר שלא אהנה משלו: **נשאל על הראשון.** שאשכר החתמו עליו ואחר כך שאל [על השני] ק"י לאחר משום דהוי שני לשאלה ראשון דנקט לאו דרוקא וה"ה דלמי למדחי הא מני רבי נתן כדדחי בסמוך: **נשאל על נדרו.** שכתב לאו דלמי למדחי על מירומה שהרי עדיין לא חל עד שישאל על מירומה ויכנה מחולקו: **הא מני רבי נתן היא.** על מה שהתיר חכם נמי מתיר אע"פ שלא חל: **אבל בשאלה ר"ה בוריר מיד.** אע"פ שלא חל דכתיב לא יחל נדרו למימרא דלא הוי כמעשה כלומר מתיר מיד אע"פ שאין שם עדיין אלל דבור אמר הוא דלא יחל אצל אחרים מוחלין לו:

מני רבי נתן היא. אלל רבא יכול להיות דכי היכי דבהפרה מיפר אע"פ שלא חל בהתרת חכם נמי מתיר אע"פ שלא חל: אבל בשאלה ר"ה בוריר מיד. אע"פ שלא חל דכתיב לא יחל נדרו למימרא דלא הוי כמעשה כלומר מתיר מיד אע"פ שאין שם עדיין אלל דבור אמר הוא דלא יחל אצל אחרים מוחלין לו: